YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

2025-YIL APREL.
NAVBATDAN TASHQARI SON

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2025

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 625 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕХОДА УЗБЕКИСТАНА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ, СУЩЕСТВУЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ 12
Набиев Дилмурод Хамидуллаевич

YaShIL TEXNOLOGIYaLAR VA RAQAMLAShTIRISh TA'SIRIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMASIYaSI 19
Abduraxmanov Kalandar Xo'jaevich

РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА В ПОВЫШЕНИИ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ 26
Гулямов Саидахрор Саидахмедович, Икрамов Мурат Акромович, Очилов Акрам Одилович

BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASH MAQSADIDA "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURATI 33
O.X. Hamidov, D.Sh. Yavmutov

ESG-ИНСТРУМЕНТАРИЙ КАК ФАКТОР УСИЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ 38
Татьяна Юрьевна Анопченко, Сергей Вадимович Ревунов, Роман Вадимович Ревунов

TRANSITION OF RUSSIAN REGIONS TO A CLOSED-LOOP ECONOMY 49
Nikonorov Sergey Mikhailovich, Ochilov Akram Odilovich, Filipenko Alexander Alexandrovich

"YASHIL" IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TUZILISHI 53
Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА И МОДЕРНИЗАЦИИ РАБОЧИХ МЕСТ В УЗБЕКИСТАНЕ 59
Зокирова Нодира Каландаровна

KREATIV IQTISODIYOT VA UNING INDUSTRIYA TURLARINING NAZARIY MASALALARI 64
Mamayunus Pardaev, Obid Pardaev, Akram Ochilov

EKOLOGIK OMILLARNI HISOBGA OLGAN HOLDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHDA ERISHISH 73
Saidov Muhammadali Hakimovich, Ochilov Akram Odilovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o'g'li

INNOVASION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI KOOPERASIYASINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 81
Raxmatulla Ergashev

KARTOSHKA MOSLANUVCHAN NAVLARI TURLI EKISH MUDDATLARI VA MULCHALASHLARDA HOSILDORLIGI HAMDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI 86
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Toshpulatova Surayyo Tulqin qizi, Ismayilov Alisher Isroilovich

YASHIL IQTISODIYOT – INNOVATSION RIVOJLANISHNING KALITI 90
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 93
Сайёра Насимовна Хамраева

SABZAVOT (ShIRIN) MAKKAJO'XORI AJRATILGAN MOSLANUVChAN NAV-DURAGAYLARINI ASOSIY VA TAKRORIY EKINLAR SIFATIDA TURLI MUDDATLARDA YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 97
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Nurillaev Ilhom Xolbek o'g'li, Jabborov Botir Shukurovich

ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARIDA SAVDONI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI 101
Ivatov Irisbek

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 105
Yadgarov Akram Akbarovich, Abdiyeva Flora Botir qizi

GREEN ECONOMY: GLOBAL PERSPECTIVE AND UZBEKISTAN'S PATH 110
Dilmurod Mirza-Akhmedovich Rasulev, Dildorakhon Ulugbek kizi Shomuradova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

OLIY TA'LIM XIZMATLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARG'IB QILISH BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI 113
Musayev Bekjon Shukurillayevich

TURIZM INDUSTRIYASINI BARQAROR STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR TAHLILI 116
Turdibekov Xasan Ibragimovich

ЗЕЛЁНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ФАКТОРЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ 120
Орипов Ильхом Абдуллаевич

Перспективы развития цифровой трансформации в Республике Узбекистан 128
Мусабеков Джорабек Хакимджанович, Воронин Сергей Александрович

YASHIL IQTISODIYOT – BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA 133
G.Erkayeva

Barqaror ish o'rinlarini yaratishda yashil iqtisodiyotning o'rni 138
Qo'chqorov G'aybulla Fayzullayevich, Qo'ziyeva Shaxnoza Bozor qizi

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ 141
Фазлитдин Бахадирович Аминов

RESPUBLIKADA EKOLOGIK TOZA MAHSULOT YETISHTIRISH ASOSIDA ELEKTRON SAVDONI RIVOJLANTIRISH 145
Q. J. Mirzayev, F. F. Ulug'murodov

Qoraqalpog'istonda sanoatni restruktizatsiyalash va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar, istiqbollar va statistik tahlillar 150
Abipova Gulmira Salavatdinovna

CHORVACHILIK XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHDA AGLOMERATSIYANING AHAMIYATI 153
Xusainov Oybek Jabborovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASINING KOMPANIYA UCHUN AHAMIYATI 156
Ergashev Toxir Kurbanovich, Toxirova Nigora Zokirjon qizi

CHORVACHILIK KLASTERLARI VA AGLOMERATSION RIVOJLANISH: O'ZARO TA'SIR VA SYNERGIYALAR 161
Xusainov Oybek Jabborovich

HUDUDLARNING INNOVATSIYON SALOHIYATINI BAHOLASH 165
J.A. Ismatullayev, A. Do'lanov

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 171
Нафасов Тохиржон, Г. П. Эркаева

Mamlakatimizda ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar 174
Djurayev Olimjon Narkulovich

USE OF THE ADVANCED EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES OF FARMING AND HOUSEHOLDS 178
Ochilova Nargiza Akramovna

SHAHAR AGLOMERATSIYALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI 181
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

IQTISODIY O'SISHDA MEHNAT MIGRATSIYASINING AHAMIYATI 184
Djurayev Olimjon Narkulovich, Saidakbarov Jamshid Ne'matullo o'g'li

TURIZMNIDA RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH 189
Qosimov Jahongir

РЫНОК ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ В ТУРИЗМЕ В УСЛОВИЯХ ДИВЕРСИФИКАЦИИ И ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОЙ ИНДУСТРИИ 192
Ташмаматов Садирдин Нажмиддинович

O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KADRLAR MALAKASINI OSHIRISHDA DUAL TA'LIMDAN FOYDALANISHNI BOSHQARISH 196
Ochilov Akram Odilovich, Xamidova Mo'tabarxon Abdumalik qizi

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 201
Nasiba Ergasheva

KORXONALARDA XODIMLARNI BOSHQARISHNING ASOSIY TAMOYILLARI 207
Djurayev Olimjon Narkulovich, Nurullayeva Vazira O'ktamovna

ЗЕЛЁНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ 211
Номазов Бахром Бобомурадович

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ESG В ФИНАНСОВУЮ СФЕРУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 215
Алимова Азиза Шерзотовна

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON MANAGEMENT 219
Ergashev Tokhir Kurbanovich, Tohirova Nigora Zokirjon kizi

O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIYOT STRATEGIYASI"NI AMALGA OSHIRISHNING ZARURIYATI VA ISTIQBOLLARI 224
Ergasheva Nazira Muratovna, Soyibov Mirjon Bekjonovich

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСЛУГ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ВЛИЯЮЩИХ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ 227
Алимова Муниса Юлчиевна

РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗНАЧИМОСТИ 232
Расулов Нозимжон Набиджонович

AGLOMERATSIYA VA IQTISODIY O'SISH: SABAB–OQIBAT ALOQASI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA) 236
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

KORXONALARNING SOLIQ IDORALARIDA HISOBGA OLINISHIDAN HOSIL BO'LGAN ORTIQCHA TO'LOVLARINI BOJXONA TO'LOVLARIDA HISOBGA OLISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 239
Boykabilov Bahodir Mustafaevich

UZOQ MUDDATLI AKTIVLARGA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI 242
Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Bozorov Yashnarbek Xayrulla o'g'li

ORGANIK QISHLOQ XO'JALIGIDA "IXTISOSLASHTIRILGAN AGROKOOPERATIV" TASHKIL ETISH ORQALI TA'MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH 248
Amirqulov Shuxrat Olimovich

MAMLAKATIMIZDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYaVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANIShI UChUN ZAMONAVIY HUQUQIY ASOSLARI 254
Xayriddinov Shuxrat Botirovich

TURIZMNING MADANIY-TARIXIY RESURSLARI: ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TAMOYILLAR 258
Ruzmanov Dilshod Usmanovich

BARQAROR TURIZM DESTINATSIYALARINING SIG'IMINI BAHOLASH METODIKASI 262
Ibroximov Nodirbek Xasanovich

ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ КАК ОСНОВА ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ 266
Хусаинов Равшан Рахимович

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ И ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ 272
Раимова Муборак Джураевна

"YASHIL IQTISODIYOT"NING ASOSIY XUSUSIYATLARI 276
Djumayev Asqar Xaydarovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

RAQAMLI MARKETINGNING ISTE'MOLCHI XULQ-ATVORIGA TA'SIRI ... 281
Raimova Muborak Jurayevna, Dilmurodov O'tkir

HUDUDNING IJTIMOIY-IQTISODIY SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI ... 287
SH.A. Buriyev

SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO'RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH ... 291
Muxamedova Aziza Ravshanovna

YASHIL IQTISODIYOT VA GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI: YASHIL IQTISODIYOTNING IQLIM O'ZGARISHINI YENGISHDAGI O'RNI VA GLOBAL HAMKORLIK ... 295
Usmonov Murodjon Xolmurod o'g'li, Ulug'bek Eshmaxmatov

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА ... 299
Абдулов Дамир Рустамович

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ISTIQBOLLARI ... 305
Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Boliyeva Baxora Farxodovna

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА: КОНЦЕПЦИИ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ... 308
Туляганова Шахноза Самукджановна

O'TA ERTAGI TARVUZNING HIMOYALANGAN JOYLAR UCHUN MOSLANUVCHAN NAV VA DURAGAYLARINI AJRATISH, ULARNI TURLI O'G'IT ME'YORLARIDA HOSILDORLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI ... 311
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Amirov Xamidulla Suyunovich, Umirova Durdona Muqum qizi

ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДООВОЩНОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ ... 315
Уралов Элшод, Вельм М.В.

DEVELOPMENT STRATEGY AS A MODEL OF PROGRESS IN HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN ... 320
Abdiev Alimardon

ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕКТОРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ И РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ... 322
Мухаммадбобур Салимов

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR ... 326
Suyunov Jabbor Mahmudovich

"SALOHIYAT" TUSHUNCHASINING MAZMUNI VA IQTISODIY-IJTIMOIY MOHIYATI ... 331
Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li

DAVLAT BOSHQARUVIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI ... 334
Salimov Muhammadbobur Qodir o'g'li

O'QUV JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH ... 337
Tilakov Sherzod

TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAMOYILLARI ASOSIDA BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI ... 340
Sattarov Umirzoq, Ro'ziev Zafar Ikromovich

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI ... 343
Xazratov Sarvar Ibragimovich

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI ... 348
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, O'rinov Diyorbek Xolmo'min o'g'li

QASHQADARYO VILOYATI O'QUV MARKAZLARI VA KURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH ... 353
Tilakov Sherzod Akbarovich

SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT ISHLAB CHIQARISH VA SOTISH SIFATI HAMDA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNI BOSHQARISH YO‘NALISHLARI....357
Ochilov Akram Odilovich, Ziyodullayeva Marjona Alisher qizi

OMMAVIY TADBIRLAR YORDAMIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: O‘ZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA....360
Ibragimov Sardorbek Xusanovich

Анализ цифровой трансформации и её влияния на привлечение инвестиций в регионы Узбекистана....365
Рахмонова Дурдона Хасан кизи

Korxona moliyaviy salohiyatini baholashning statistik tahlili....370
M.O. Musurmonova

DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN....377
Kadirov Lutfulla Khalimovich

PROBLEMS OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UZBEKISTAN AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR THEIR SOLUTION....381
Sharopov Temirmalik Rustam o‘g‘li

“YASHIL” IQTISODIYOT TAMOYILLARI ORQALI QASHQADARYO VILOYATI SANOAT KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH....385
U.Shukurov

FOREIGN EXPERIENCES IN ATTRACTING INVESTMENTS IN SERVICE INDUSTRIES....390
Hazratkulov Shahboz Boboqul ogli

YASHIL IQTISODIYOTDA TA’LIMNING ROLI....394
Babayeva Lola Ibragimovna

O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI UCHUN DAVLAT TOMONIDAN YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR....398
Xudoyorov Azizbek Avaz o‘g‘li

OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA TA’LIM SIFATINI YAXSHILASHNING XORIJ TAJRIBASI....404
Safarov Sh. S.

IJTIMOIY MENEJMENTDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI....408
G‘aniyev Shaxzod Shuhrat o‘g‘li, Davronova Farangiz

«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ФИНАНСОВЫЙ КОНТРОЛЬ: КАЗНАЧЕЙСКИЙ КОНТРОЛЬ В БЮДЖЕТНОМ ПРОЦЕССЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ»....415
Файзуллаева Зилола Равшановна, Д.Х. Пулатов

YANGI O‘ZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA O‘TISHNING ASOSIY JIHATLARI....421
Urozova Shaxlo Hasan qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o‘g‘li

OLIY TA’LIM SIFATINI OSHIRISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI....427
Safarov Shoxrux Sattor o‘g‘li

PROSPECTS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCES IN UZBEKISTAN....431
Alimardonova Gulfizoda Alimardon kizi

QISHLOQ XO‘JALIGIDA KAPITAL QO‘YILMALAR HISOBINI TO‘G‘RI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI....434
Egamberdiyeva Salima Rayimovna

QASHQADARYO VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O‘RNI VA ISTIQBOLLARI....441
Berdimurodova Farzona Bahodir qizi, Sh. Xolliyev

SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES VA IQTISODIYOTDAGI ISTIQBOLLI YO‘NALISHLARI....446
Davronova Farangiz Ilhom qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA PUL VA BANK TIZIMLARINI TASHKIL ETISHNING ISTIQBOLLARI HAMDA AHAMIYATI 452
Axtamova Ozoda Ulug'bek qizi, Cho'liyeva Gulsanam Yulchi qizi, G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI: TARKIBIY O'ZGARISHLARNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI 460
N. Qo'ziboyeva

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI TARKIBIY O'ZGARISHLAR ORQALI RIVOJLANTIRISHNING ZARURATI 466
Vayskulov Ramazon Alisher o'g'li

QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZM KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY INTEGRATSIYA 470
Xushvaqtov Ramziddin

ILMIY SALOHIYAT VA OLIY TA'LIM SIFATINING UZVIY BOG'LIQLIGI: TAHLIL VA TAVSIYALAR 476
Muratov A'zam Alisher o'g'li, Ochilov Akram Odilovich

YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: GREEN CREDIT 480
Eshtemirova Ma'rifat Akram qizi, Kabilova Shaxnoza Jurayevna

DEHQON XO'JALIGI MAHSULOTLARI NARXLARINING DINAMIKASI VA BOZOR MUVOZANATI MODELLARINI QO'RISH. 483
Ergashov Yashnarbek Istamovich

The Role of Renewable Energy in the Green Economy 488
Khudoyberdiyeva Olima, Yakhshikulova Mokhinur

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish: asosiy muammolar va imkoniyatlar 494
Jumanazarov Asilbek Utkirbek o'g'li, Ulug'bek Eshmaxmatov

SANOAT KORXONALARINING RAQOBAT USTUNLIGI ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASH OMILLARI 498
Ro'ziqulov Jamshid Ulug'bek o'g'li

O'ZBEKISTONDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH SIYOSATINING ZAMONAVIY TRENDLARI HAMDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI 504
Shodiyev Jahongir 504

YASHIL IQTISODIYOT: O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 509
Babayeva Lola Ibragimovna,Sh. S. Sa'dullayev

QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA MAHSULOTLAR INTENSIV RIVOJLANISHINI TA'MINLASH JARAYONLARI 512
Saburov Jumanazar Salievich

SUG'URTA XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI VA MEXANIZMLARI 516
E.Sobirov

"YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ORQALI TABIIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA IQTISODIY FAOLIYATNING ATROF-MUHITGA SALBIY TA'SIRINI KAMAYTIRISH 520
Xo'janova Gulshoda Otamurodovna

QISHLOQ JOYLARDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL YO'NALISHLARI 526
Dilafruz Taylakova

KORXONALARDA EKOLOGIK INVESTITSION LOYIHALARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI TAHLILI 532
Ulashov Aliboy Rashid o'g'li

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BANK VA MOLIYAVIY TIZIMLAR UCHUN YANGI IMKONIYATLAR TAHLILI HAMDA KELGUSIDAGI ISTIQBOLLARI 538
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, Alarov Asilbek Oybek o'g'li

SANOAT KORXONALARINING EKOLOGIK BARQARORLIGI VA EKOLOGIK IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH MASALALARI 545
O'rinov Diyor, Xolliyev Sh.B.

YASHIL IQTISODOYOT VA UNDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR 549
Ermuminov Elbek Erkin o'gli, Ilmiy rahbar: Yaxshiqulova Moxinur Toxir qizi

XIZMATLAR SOHASIDA KADRLARNING TUTGAN O'RNI 553
Turayeva Nargiza Rustamovna

IQTISODIYOTDA TARKIBIY O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 557
G.P.Erkayeva, N.H.Qo'ziboyeva

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING AHAMIYATI VA O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI 560
Samadova Jasmina Sherali qizi, Sh. Xolliyev

"YASHIL" ENERGETIKA VA "YASHIL" IQTISODIYOT 564
Qarshiyeva Dilsora Ismoil qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li

MAMLAKAT BUDJETINING SHAKLLANISHI VA DAROMADLAR TAQSIMOTINING IQTISODIYOTDAGI ROLI 569
Ashirqulova Sevinch Sarvar qizi, Sh. Xolliyev

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 574
Urozova Shahlo Hasan qizi, Rahmonova Tillaoy Malik qizi

"YASHIL" IQTISODIYOT INNOVATSION RIVOJLANISHINING KO'RSATGICHLARI 579
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION FAOLIYATNI TARTIBGA SOLISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI 583
Mirzayev Qulmamat DJonuzoqovich, Mirzayev Azzamjon Jonuzokovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA IQTISODIY RESURSLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI 588
Mirzayev Qulmamat Djonuzoqovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

СТРАТЕГИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНА: РОЛЬ ИННОВАЦИЙ И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА В ЭПОХУ НООНОМИКИ 593
Чекулаева Кристина

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОБЕСПЕЧЕНИЮ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ПРИ ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ 599
Чекулаева Кристина

YASHIL IQTISODIYOT – MAMLAKAT TARAQQIYOTINING ASOSIY OMILI 605
Oybek Hamdamov, Qosimov Jahongir

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INSON KAPITALI SIFATINI OSHIRISHDA TA'LIMNING AHAMIYATI 608
M.Ostanova, Ro'ziyev Ramshid

MODERN LEGAL BASIS FOR THE EFFICIENT USE OF FINANCIAL RESOURCES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN OUR COUNTRY 613
Ismoilova Gulrux, Khayriddinov Shukhrat Botirovich

YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA TABIIY - IQTISODIY MANBAALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMI 617
Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li, Mavlonova Surayyo Xasan qizi

YANGI O'ZBEKISTONDA SOHALARNI RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI 621
Gulrux Arslon qizi Ismoilova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O‘ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI

Xazratov Sarvar Ibragimovich

Annotatsiya: Ushbu maqolada yashil texnologiyalarni sanoat jarayonlariga joriy etish orqali xom ashyolardan samarali va tejamkor foydalanish masalalari yoritilgan. Yashil texnologiyalar nafaqat ekologik barqarorlikni ta’minlash, balki ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va resurslardan optimal foydalanish imkonini beradi. Maqolada O‘zbekiston sanoatida yashil texnologiyalarni qo‘llash tajribalari va istiqbollari, shuningdek, bu jarayonning iqtisodiy va ekologik afzalliklari tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: yashil texnologiyalar, sanoat, xom ashyo, samarali foydalanish, ekologik barqarorlik, iqtisodiy samaradorlik.

Abstract: This article explores the issues of efficient and rational use of industrial raw materials through the implementation of green technologies in production processes. Green technologies contribute not only to ensuring environmental sustainability but also to reducing production costs and optimizing resource utilization. The paper analyzes the experience and prospects of applying green technologies in Uzbekistan’s industry, as well as their economic and environmental benefits.

Key words: green technologies, industry, raw materials, efficient utilization, environmental sustainability, economic efficiency.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы эффективного и рационального использования промышленных сырьевых ресурсов путем внедрения зелёных технологий в производственные процессы. Зелёные технологии способствуют не только обеспечению экологической устойчивости, но и сокращению производственных затрат и оптимизации использования ресурсов. В статье проанализированы примеры и перспективы применения зелёных технологий в промышленности Узбекистана, а также их экономические и экологические преимущества.

Ключевые слова: зелёные технологии, промышленность, сырьевые ресурсы, эффективное использование, экологическая устойчивость, экономическая эффективность.

KIRISH

Bugungi kunda sanoat sohasida xom ashyolardan samarali va tejamkor foydalanish global iqtisodiyotning ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 15-avgustdagi “Hududlarda sanoat salohiyatini yanada oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-295-son qarori[1]ga asosan hududlarda sanoatni jadal rivojlantirish, korxonalarning mavjud muammolarini tezkorlik bilan hal etish, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining sanoat tarmoqlari bilan ishlash samaradorligini yanada oshirish muhim vazifalar ekanligi belgilab o‘tilgan. Bundan tashqari O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 7-avgustdagi “Sanoat sohasida nufuzli xalqaro brendlar bilan hamkorlikni rivojlantirish va milliy brendlarni qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-286-sonli qarori[2]ga muvofiq, O‘zbekiston Respublikasiga sanoat sohasidagi nufuzli xalqaro brendlarni jalb qilish bo‘yicha yangicha yondashuvlarni joriy qilish, xalqaro brendlar ostida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini kengaytirish, ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardosh milliy brendlarni yaratishni yanada rag‘batlantirish hamda bu borada tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlash maqsadlari belgilab berilgan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida 2024-yil 28-avgust kuni sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish va samaradorlikni oshirish masalalari bo‘yicha o‘tkazilgan yig‘ilishda 2024-yilning 7 oyida sanoat hajmi 7,1 foizga o‘sib, 435 trillion so‘mga yetganligi, elektr texnikasi, to‘qimachilik, charm va avtomobil sanoatida yuqori o‘sish bo‘lganligi, joylarda 1,3 mingta yangi quvvatlar ishga tushirilib, qo‘shimcha

1 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 15-avgustdagi “Hududlarda sanoat salohiyatini yanada oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-295-son qarori. Manba: https://lex.uz/uz/docs/-7069813

2 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 7-avgustdagi “Sanoat sohasida nufuzli xalqaro brendlar bilan hamkorlikni rivojlantirish va milliy brendlarni qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-286-sonli qarori. Manba: https://lex.uz/uz/docs/-7059241

40 trillion so'mlik ishlab chiqarish manbasi yaratilganligi aytib o'tildi[3]. Barcha mintaqalar va sohalarda ishlar bir xilda olib borilmayotganligi aytib o'tildi. Shuning uchun mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish maqsadida maxsus «korxonabay» yondashuv tizimi joriy etildi. Ma'lumotga ko'ra, hududlardagi korxonalarning holati tekshirilib, mavjud muammolar bosqichma-bosqich hal qilinmoqda. Xususan, aylanma kapital, elektr energiyasi va gaz ta'minoti, soliq bo'yicha muammoli korxonalarga ko'maklashildi. Yil oxirigacha 30 trillion so'mlik qo'shimcha mahsulot ishlab chiqarish potensiali aniqlandi. Ishchilar soniga qarab har bir korxonaga mas'ul shaxslar tayinlanishi, tadbirkorlarga zamonaviy biznes uslublari haqida o'qitish berilishi belgilandi. Har bir viloyat uchun sanoatga ixtisoslashgan tumanlar bo'yicha alohida dastur ishlab chiqish topshirig'i berildi. Katta hajmdagi loyihalarni amalga oshirish, davlat zakupkalarida mahalliy ishlab chiqarilgan mahsulotlarning ulushini orttirish va eksport hajmini kengaytirish yo'llari muhokama qilindi. Bundan tashqari O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2025-yil 7-mart kuni sanoat uchun muhim minerallar xomashyo bazasini kengaytirish va qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish bo'yicha taqdimot bilan tanishdi[4]. Unda O'zbekiston hududida volfram, molibden, magniy, litiy, germaniy, grafit, vanadiy va titan kabilarning jami 30 dan ortiq sanoat uchun muhim bo'lgan minerallar mavjudligi bildirib o'tldi. Biroq, oldingi davrda bu imkoniyatlardan to'liq foydalanilmagan. Qazilma resurslarni qidirish, texnogen chiqindilarni qayta ishlash, foydali moddalarni ajratib olish va ulardan mahsulot tayyorlashga kerakli investitsiyalar kiritilmagan. So'nggi yillarda esa tashkiliy asoslar yaratilib, yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarishga bag'ishlangan ishlar boshlandi. Tog'-kon sanoati va geologiya vaziri taqdimotida ushbu sohadagi mavjud imkoniyatlar haqida ma'lumot berildi. Kelgusi uch yil ichida 28 xil noyob mineral bo'yicha 76 ta loyiha amalga oshirilishi rejalashtirilmoqda, bu loyihalarga 2,6 milliard dollarni sarflash ko'zda tutilgan. Bu maqsadga erishish uchun geologiya-qidiruv ishlari va ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish uchun qo'shimcha mablag'lar ajratilishi reja qilingan. Eng muhim vazifa – zamonaviy texnologiyalardan foydalanib, qimmatbaho xom ashyolarni rudalardan ajratib olish, ularning soflik darajasini oshirish va yuqori qiymatli mahsulotlar ishlab chiqishdir. Masalan, "Ingichka" konidan olinadigan volfram konsentratining boyitilishi natijasida uning qo'shilgan qiymati ikki barobarga oshishi kutilmoqda. Hozirda shunga o'xshash 18 ta loyiha ishlab chiqilgan. Sanoatda "xom ashyo – qayta ishlash – ilm-fan va texnologiya – tayyor mahsulot" zanjirini yanada kengaytirish maqsadida Toshkent va Samarqand viloyatlarida molibden va volframga boy konlar atrofida texnoparklar tashkil etish taklifi bildirildi. Davlat rahbari tomonidan sanoat tajribalarini o'zlashtirish va texnologiya transferini amalga oshirish, zamonaviy laboratoriya va o'quv markazlarini tashkil etish bo'yicha topshiriqlar berildi. Umuman olganda, "to'rtinchi sanoat inqilobi" davrida respublikamizning mustahkam iqtisodiy o'ringa ega bo'lishi uchun zarur poydevor yaratish lozimligi ta'kidlandi.

MAVZUNING DOLZARBLIGI

Aholi sonining ortishi, texnologik rivojlanish va resurslarga bo'lgan talabning keskin o'sishi fonida ekologik muvozanatni saqlash hamda ishlab chiqarish samaradorligini oshirish masalalari tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, xom ashyolarning cheklanganligi va ular bilan bog'liq chiqindilar miqdorining ortib borishi sanoat korxonalarini yangi, ekologik xavfsiz va iqtisodiy jihatdan samarali texnologiyalarni joriy etishga undamoqda. shu nuqtai nazardan, yashil texnologiyalar sanoat jarayonlarini modernizatsiya qilishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Yashil texnologiyalar yordamida xom ashyolardan foydalanish jarayoni optimallashtiriladi, energiya resurslari tejab ishlatiladi, chiqindilar kamayadi va shu bilan birga ishlab chiqarish xarajatlari pasayadi. Ushbu texnologiyalar barqaror rivojlanishning asosiy omillaridan biri sifatida sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu maqolaning maqsadi – yashil texnologiyalarni sanoat jarayonlariga joriy etish orqali xom ashyolardan samarali foydalanish imkoniyatlarini o'rganish, mavjud tajribalarni tahlil qilish va istiqbolli yo'nalishlarni aniqlashdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqola yuzasida olib borilgan tadqiqotda sanoat xom ashyolaridan samarali foydalanishni ta'minlash uchun yashil texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy va ekologik afzalliklarini aniqlashga qaratilgan ilmiy uslublar tatbiq qilindi. Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, taqqoslash, empirik kuzatuv hamda statistik ma'lumotlarni tahlil qilish metodlari asosida ilmiy izlanishlar olib borildi. Dastlabki bosqichda mavzu bo'yicha ilmiy adabiyotlar, O'zbekiston va chet el tajribalari o'rganilib, nazariy konseptual asoslar ishlab chiqildi. Keyingi bosqichda esa sanoat korxonalarining amaliy faoliyatidan olindi ma'lumotlar asosida yashil texnologiyalarning xom ashyolardan

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida 2024-yil 28-avgust kuni sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish va samaradorlikni oshirish masalalari bo'yicha o'tkazilgan yig'ilish. Manba: https://president.uz/oz/lists/view/7506

4 O'zbekiston tog'-kon sanoati va geologiya vazirligi rasmiy veb sahifasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2025-yil 7-mart kuni sanoat uchun muhim minerallar xomashyo bazasini kengaytirish va qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish bo'yicha taqdimot bilan tanishdi. Manba: https://davlat.uz/oz/mingeo/news/view/39389

foydalanish jarayoniga ko'rsatgan ta'siri chuqur tahlil qilindi. Statistik analiz vositalari yordamida mavjud ko'rsatkichlar asosida ekologik samaradorlik va iqtisodiy natijalar baholandi. Natijada, yashil texnologiyalar sanoat xom ashyolaridan tejamlilik va samaradorlik bilan foydalanishga erishishning muhim vositasi ekanligi ilmiy jihatdan isbotlandi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mazkur tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi sanoat sohasidagi rivojlanish tendensiyalari, xom ashyo bazasidan samarali foydalanish va yashil texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlari tahlil qilindi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yilda qabul qilingan sanoat salohiyatini oshirish va xalqaro brendlar bilan hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan qarorlari, shuningdek, sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish samaradorligini ta'minlash bo'yicha o'tkazilgan yig'ilish materiallari asosiy nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qildi. Bundan tashqari, tog'-kon sanoatida qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish masalalariga bag'ishlangan rasmiy axborotlar va Stat.uz sayti ma'lumotlari asosida so'nggi yillardagi o'sish dinamikasi tahlil qilindi. Ushbu manbalar tadqiqot mavzusining dolzarbligi va amaliy ahamiyatini tasdiqlaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar natijasida sanoat korxonalarida yashil texnologiyalarni joriy etish darajasi, shuningdek, energiya tejamkorligini oshirish va xom ashyo sarfini optimallashtirish imkoniyatlari chuqur o'rganildi. O'zbekiston sanoatida so'nggi yillarda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish, chiqindilarni qayta ishlash hamda zamonaviy filtratsiya tizimlarini joriy etish orqali ekologik ta'siri kamaytirish yo'nalishida bosqichma – bosqich o'sish kuzatilmoqda.

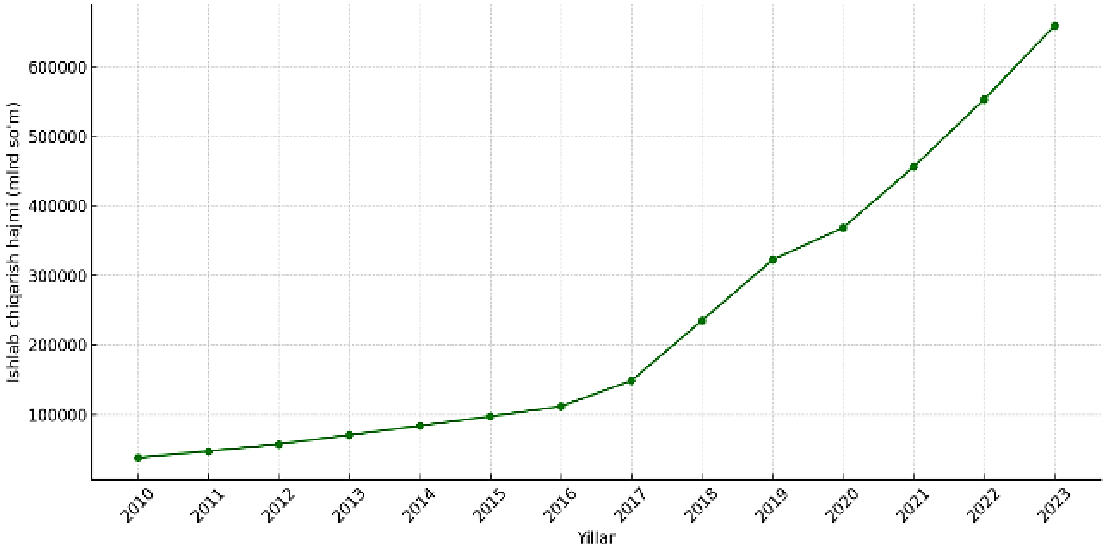

1-grafik. O'zbekistonda sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi (yillik)[5].

O'zbekiston Respublikasida 2010–2023 yillar davomida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi barqaror va izchil o'sish tendensiyasini namoyon etdi (1-grafik). 2010 yilda sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 38 119 milliard so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2023 yil yakuniga kelib bu ko'rsatkich 658 991,7 milliard so'mgacha yetgan. Bu esa sanoat sohasida o'tgan 13 yil davomida 17 baravar o'sish qayd etilganini anglatadi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, 2016 yildan boshlab sanoat ishlab chiqarishida sezilarli sur'atlarda o'sish kuzatilgan. Ayniqsa, 2017–2018 yillar orasida ishlab chiqarish hajmi keskin oshgan bo'lib, bu davr mobaynida 86 524,7 milliard so'mlik o'sish qayd etilgan. Ushbu o'sish sanoatning texnologik yangilanishi, ishlab chiqarish jarayonlarining modernizatsiyalashuvi, resurslardan samarali foydalanish va sanoat korxonalarida yashil texnologiyalarni joriy etish bilan bevosita bog'liqdir. So'nggi yillarda sanoat tarmog'ining barqaror o'sishi, xususan, ekologik jihatdan xavfsiz texnologiyalarni tatbiq etish va xom ashyolardan tejamkor foydalanish siyosatining bosqichma-bosqich amalga oshirilayotgani iqtisodiy samaradorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, ishlab chiqarish hajmining ortishi iqtisodiyotning tarkibiy o'zgarishlari, ichki va tashqi bozor ehtiyojlariga javob beruvchi zamonaviy sanoat tarmoqlarining shakllanishi, chiqindilarni qayta ishlash hajmining kengayishi va energiya tejamkor uskunalarning joriy etilishi bilan uzviy bog'liqdir. O'zbekiston sanoati ishlab chiqarish hajmining

5 Stat.uz sayti ma'lumotlariga asoslangan holda muallif tomonidan tayyorlandi.

muntazam o‘sishi sanoat korxonalarining texnologik rivojlanishi va yashil texnologiyalar orqali xom ashyolardan samarali foydalanish jarayonlarining takomillashib borayotganini yaqqol aks ettiradi. Bu esa mamlakatning iqtisodiy barqarorligi va ekologik xavfsizligini ta’minlash yo‘lidagi muhim amaliy natijalardan biridir.

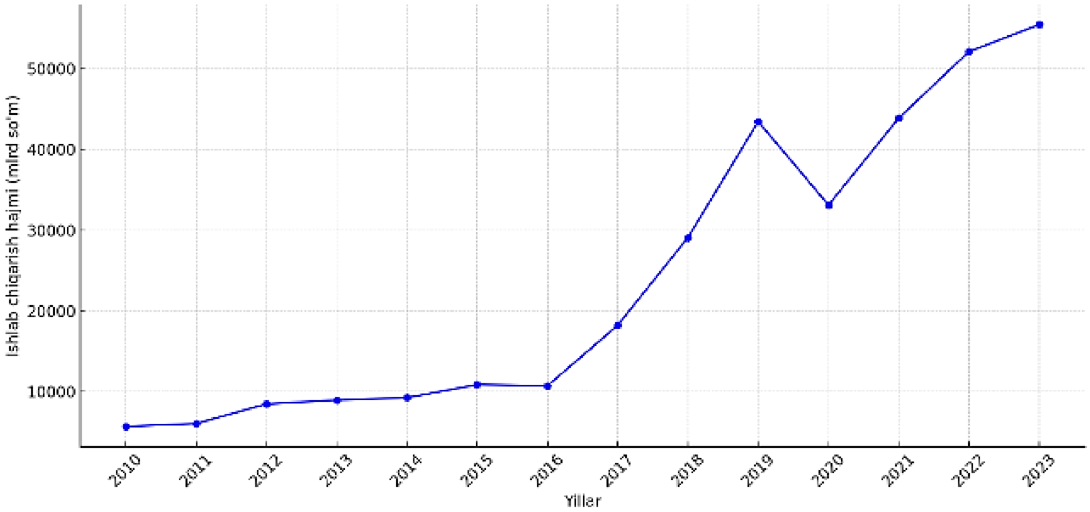

2-grafik. O‘zbekistonda tog‘-kon sanoati va ochiq konlarni so‘nggi yillardagi ishlash hajmi.

Berilgan 2-grafikka asosan O‘zbekiston Respublikasida 2010-2023-yillar oralig‘ida tog‘-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash hajmining o‘sishi aks ettirilgan. Xususan, 2010-yilda tog‘-kon sanoatidagi ishlab chiqarish hajmi 5704,5 mlrd so‘mni tashkil etgan. Keyingi yillarda bu ko‘rsatkich bosqichma-bosqich oshib borgan va 2023-yilga kelib 55 442 mlrd so‘mga yetgan. Bu esa tog‘-kon sanoatida 13 yil davomida qariyb 10 baravar o‘sish kuzatilganini ko‘rsatadi. Ayniqsa, 2017–2019 yillar oralig‘ida keskin o‘sish kuzatiladi. Undan so‘ng 2017 yilda - 18 234,7 mlrd so‘m, 2018-yilda - 29 087,9 mlrd so‘m, 2019-yilda esa - 43 438,9 mlrd so‘mni tashkil etgan. Bu o‘sish ko‘rsatkichlari sanoatda yangi konlarning o‘zlashtirilishi, texnologik jarayonlarning takomillashuvi va eksport hajmlarining oshganligi bilan izohlanadi. So‘nggi yillarda, ya’ni 2020–2023 yillar oralig‘ida ham tog‘-kon sanoati barqaror o‘sish sur’atini saqlab qolgan. Bu esa resurslardan samarali va tejab-tergab foydalanish, shuningdek, ishlab chiqarishda innovatsion yechimlarni qo‘llash samarasi sifatida talqin etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O‘zbekiston Respublikasining sanoat sohasida so‘nggi yillardagi ishlab chiqarish hajmlarining o‘sishi, iqtisodiyotning tartibli va mustahkam rivojlanayotganligini aniq ko‘rsatib turibdi. Masalan, 2010-yildan 2023-yilgacha bo‘lgan davrda sanoat mahsulotlarining ishlab chiqarish ko‘rsatkichlari 38119 milliard so‘mdan 658991,7 milliard so‘mgacha ortgan. Shu paytda tog‘-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash hajmi ham 5704,5 milliard so‘mdan 55442 milliard so‘mgacha ko‘tarilgan. Bu raqamlar sanoat tarmoqlarining tez sur’atlarda rivojlanayotganini, ishlab chiqarish texnologiyalarining mukammallashtirilayotganini va resurslardan foydalanish samaradorligining oshayotganini tasdiqlaydi. Tahlillar shuni ko‘rsatmoqdaki, sanoat ishlab chiqarish hajmlarining ortishi bir tomondan iqtisodiy o‘sishni anglatadi, ikkinchi tomondan esa ekologik jihatdan xavfsiz va samarali mexanizmlardan foydalanish talabini yanada kuchaytirmoqda. Bu borada yashil texnologiyalarni keng qo‘llash, ishlab chiqarish jarayonida chiqindilarni minimal darajaga tushirish, xom ashyo sarfini optimallashtirish va qayta ishlash usullaridan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, tog‘-kon sanoati va boshqa sanoat tarmoqlarida hajmlarning barqaror o‘sishi tabiiy resurslarga bo‘lgan bosimni kamaytirish va ularni qayta ishlash orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish masalasini dolzarb qilmoqda. Yashil texnologiyalar shu jarayonda asosiy vosita sifatida qaralmoqda. Shuning uchun kelajakda sanoat xom ashyolaridan samarali va ekologik jihatdan xavfsiz foydalanishni ta’minlash, ishlab chiqarish texnologiyalarini zamonaviy usullar bilan takomillashtirish, energiya tejovchi echimlar va chiqindisiz ishlab chiqarish tizimlarini keng joriy etish sanoatning barqarorligini ta’minlovchi eng muhim omillardan biriga aylandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 15-avgustdagi “Hududlarda sanoat salohiyatini yanada oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-295-son qarori. Manba: https://lex.uz/uz/docs/-7069813
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 7-avgustdagi “Sanoat sohasida nufuzli xalqaro brendlar bilan hamkorlikni rivojlantirish va milliy brendlarni qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-286-sonli qarori. Manba: https://lex.uz/uz/docs/-7059241

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida 2024-yil 28-avgust kuni sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish va samaradorlikni oshirish masalalari bo‘yicha o‘tkazilgan yig‘ilish. Manba: https://president.uz/oz/lists/view/7506
4. O‘zbekiston tog‘-kon sanoati va geologiya vazirligi rasmiy veb sahifasi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2025-yil 7-mart kuni sanoat uchun muhim minerallar xomashyo bazasini kengaytirish va qo‘shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish bo‘yicha taqdimot bilan tanishdi. Manba: https://davlat.uz/oz/mingeo/news/view/39389
5. Stat.uz sayti ma’lumotlariga asoslangan holda muallif tomonidan tayyorlandi.

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2025. aprel. № 3. navbatdan tashqari son

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz